

سازمان جهانی گمرک (WCO)

ساختار سیستم هماهنگ شده (HS) و اصول طبقه‌بندی کالاهای تجاری - گمرکی

همراه با راهنمای طبقه‌بندی

- اجزاء و قطعات کالاها

- ماشین آلات و دستگاههای مکانیکی و برقی و شماره تعرفه گمرکی آنها

- دستگاهها و وسایل صوتی و تصویری و شماره تعرفه گمرکی آنها

- دستگاههای کامپیوتر و نرم افزارهای آن و تعرفه گمرکی آنها

- تمرینها و پاسخها

- جدول تطبیقی شماره تعرفه‌های سیستم هماهنگ شده HS2007 با HS2012

پژوهشگر و نویسنده: غلامحسین آرام

۱۳۹۰

سرشناسه : آرام، غلامحسین؛ ۱۳۲۰ -
 عنوان و نام پدیدآور : ساختار هماهنگ شده (HS) و اصول طبقه بندی آن پژوهشگر و نویسنده غلامحسین آرام.
 مشخصات نشر : تهران: گلبان نشر، ۱۳۹۰.
 مشخصات ظاهری : ۲۹۶ ص.
 شابک : ۰ - ۶۵ - ۱۵۰۰ - ۹۶۴ - ۹۷۸
 وضعیت فهرست نویسی : فیپا
 موضوع : سازمان جهانی گمرک
 موضوع : World Customs Organization
 موضوع : سیستم هماهنگ شده توصیف و کدگذاری کالا
 موضوع : تعریف -- اصطلاح شناسی و رده بندی
 موضوع : کالاها -- رده بندی
 رده بندی کنگره : K۴۶۴۰ / الف ۳۸۱۶ ۱۳۹۰
 رده بندی دیویی : ۳۸۲ / ۷۰۱۴
 شماره کتابشناسی ملی : ۲۳۹۲۷۹۲
 تاریخ درخواست : ۱۳۹۰ / ۰۴ / ۰۷
 تاریخ پاسخگویی : ۱۳۹۰ / ۰۴ / ۱۳

سازمان جهانی گمرک (WCO)

نام کتاب: ساختار سیستم هماهنگ شده (HS) و اصول طبقه بندی آن

○ ناشر: گلبان نشر

○ پژوهشگر و نویسنده: غلامحسین آرام

○ ویراستاران: غلامحسین آرام، ابراهیم اوسطی

○ نوبت چاپ اول: بهار ۱۳۹۰

○ شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

○ واژه پرداز: منا هاشمی نژاد

○ طراح روی جلد: مهدخت اوسطی

○ لیتوگرافی، چاپ و صحافی: گلبان ۷۱۳۸۳۳۷

○ شابک:

○ قیمت: ۴۰۰۰۰۰ ریال

کلیه حقوق مادی و معنوی همچنین هرگونه چاپ و نشر کتاب یا کپی برداری جهت تهیه CD، شبکه اطلاع رسانی و غیره با اجازه مؤلف است.

فاکس: ۸۳۰۹۴۰۱ (۰۲۱) - تلفن: ۰۹۱۲۱۰۱۲۳۱۹

توانا بود هر که دانا بود

این کتاب که شامل آخرین مطالب و اطلاعات به روز در زمینه اصول طبقه‌بندی کالاهای تجاری - گمرکی در سیستم هماهنگ شده HS2012 می‌باشد بدون حمایت هیچ سازمان و نهادی به چاپ رسیده است و به همکارانم در گمرک ایران ، دانشجویان رشته امور گمرکی و بازرگانی دانشگاهها و همچنین کلیه دست‌اندرکاران در امور تجارت تقدیم می‌دارم.

غلامحسین آرام

فهرست مندرجات

صفحه

۱	پیشگفتار
۲	مقدمه
۴	پیشینه، ضرورتها
۴	نمانکلاتور ژنو
۴	نمانکلاتور بروکسل
۵	نخستین تلاشها برای ایجاد سیستم هماهنگ شده (HS)
۸	سیستم هماهنگ شده - یک کنوانسیون بین المللی
۹	قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین المللی سیستم هماهنگ شده و توصیف و کدگذاری کالا
۱۰	کنوانسیون بین المللی سیستم هماهنگ شده توصیف و کدگذاری کالا
۲۰	انتشارات سیستم هماهنگ شده
۲۴	ساختار سیستم هماهنگ شده HS ۱۹۹۶ و HS ۲۰۰۷
۲۶	ساختار سه نمانکلاتور ژنو، بروکسل و سیستم هماهنگ شده
۲۷	اصلاحات سیستم هماهنگ شده ۲۰۱۲
۳۰	ترتیب طبقه بندی کالاها در سیستم هماهنگ شده

۳۳	 قسمتهای سیستم هماهنگ شده
۳۷	 شماره‌های اصلی
۴۱	 شماره‌های فرعی یا کدهای سیستم هماهنگ شده
۴۸	 یادداشتهای یک نقش اصلی در سیستم هماهنگ شده
۵۲	 قواعد عمومی برای تفسیر سیستم هماهنگ شده
۵۴	 قاعده ۱
۵۶	 قاعده ۲ (الف)
۵۸	 توضیحات بیشتر در مورد قاعده ۲ (الف)
۶۱	 قاعده ۲ (ب)
۶۲	 قاعده ۳ (قاعده ۳ (الف)، ۳ (ب) و ۳ (ج))
۶۶	 قاعده ۴
۶۷	 قاعده ۵ (قاعده ۵ (الف) و ۵ (ب))
۶۹	 قاعده ۶
۷۰	 با انجام تغییرات لازم
۷۱	 چند نمودار و مثال
۷۹	 تمرینها و پاسخها
۸۱	 تمرینهای «تاریخچه و ساختار سیستم هماهنگ شده»
۸۳	 تمرینهای «قسمتها»
۸۵	 تمرینهای «فصلها»
۸۹	 تمرینهای «شماره‌های اصلی»
۹۲	 تمرینهای «شماره‌های فرعی»
۹۶	 تمرینهای «یادداشتهای»

۱۰۰	تمرینهای «قواعد عمومی»
۱۰۳	پاسخ تمرینهای «تاریخچه و ساختار»
۱۰۵	پاسخ تمرینهای «قسمتها»
۱۰۷	تمرینهای «فصلها»
۱۰۹	۱ «شماره‌های اصلی»
۱۱۰	۲ «شماره‌های فرعی»
۱۱۱	پاسخ - ریه‌های «یادداشتها»
۱۱۵	پاسخ تمرینهای «قواعد عمومی»
۱۱۷	راهنمای طبقه‌بندی اجزاء و قطعات کالاها در سیستم هماهنگ شده (HS)
۱۲۷	راهنمای طبقه‌بندی ماشین آلات و دستگاههای مکانیکی و برقی
۱۷۳	راهنمای طبقه‌بندی دستگاهها و وسایل صوتی و تصویری
۱۹۵	راهنمای طبقه‌بندی کامپیوتر و نرم‌افزارهای آن
۲۲۱	جدول تطبیقی شماره تعرفه‌های سیستم هماهنگ شده HS۲۰۰۷ با HS۲۰۱۲
۲۴۰	واژه‌نامه و اصطلاحات سیستم هماهنگ شده
۲۴۳	فهرست کشورها، قلمروها یا اتحادیه‌های اقتصادی یا گمرکی
	که سیستم هماهنگ شده (HS) را بکار می‌برند (تا ۳۰ سپتامبر ۲۰۱۰)
۲۵۹	نمونه‌ای از مقررات عمومی صادرات و واردات سال ۱۳۴۳ کشور ایران
	و جدول تعرفه آن بر اساس نمائکلاتور ژنو
۲۷۳	نمونه‌ای از مقررات عمومی صادرات و واردات سال ۱۳۵۲ کشور ایران
	و جدول تعرفه آن بر اساس نمائکلاتور (بروکسل) شورای همکاری گمرکی
۲۹۱	منابع

پیشگفتار

اولین جزوه‌های آموزشی در زمینه اصول طبابتی سیستم هماهنگ شده در سال ۱۳۶۹ توسط اینجانب تهیه و از سوی گمرک ایران انتشار یافت. اکنون که در آستانه سال ۱۳۹۰ قرار داریم، سیستم هماهنگ شده دستخوش تغییرات و اصلاحات زیادی شده است و پس از چاپهای ۱۹۸۸، ۱۹۹۱، ۱۹۹۶، ۲۰۰۲ و ۲۰۰۷ سیستم هماهنگ شده، از اول ژانویه ۲۰۱۲ چاپ جدید آن در گمرکات کشورهای جهان اجرا خواهد شد. بنابراین تجدیدنظر در کتابهای آموزشی سیستم هماهنگ شده نیز ضروری به نظر رسید.

برای این منظور از منابع جدید آموزشی از جمله سی دی (CD) آموزشی مرسوم به هارمونایزر (Harmonizer) منتشره از سوی اداره گمرک سوئد که مورد تجدید نظر و تأیید سازمان جهانی گمرک (WCO) نیز قرار گرفته است و همچنین اسناد و اصلاحات منتشره از سوی سازمان جهانی (WCO) و مقاله‌ها و دوره‌های آموزشی برگزار شده در آن سازمان استفاده شده است. به علاوه اطلاعات لازم دیگری بر اساس آموزه‌های شخصی نیز به آن افزوده شده است تا دانشجویان و علاقه‌مندان بتوانند از آخرین دست‌آوردها در مورد سیستم هماهنگ شده برخوردار شوند.

در پایان، لازم می‌دانم از دوست و همکار گرامی جناب آقای ابراهیم اوسطی که همچون گذشته در آماده سازی و به ویژه در ویراستاری این کتاب همکاری و همیاری نموده‌اند، تشکر و قدردانی نمایم.

غلامحسین آرام

بهار ۱۳۹۰

مقدمه

سیستم هماهنگ شده^۱ (Harmonized system) که خلاصه شده آن HS است یک نمائکلاتور^۲ (Nomenclature) کالایی چند منظوره بین المللی است. کاربرد اصلی این نمائکلاتور در زمینه تعرفه‌های گمرکی و آمار تجارت است. سیستم هماهنگ شده به طور گسترده برای مقاصد دیگری مانند قواعد مبدأ (Rules of origin)، تعرفه‌های فریت (Freight Tariffs)، کنترل‌های سهمیه‌ای (Quota Control) و نظارت بر تجارت (Trade Monitoring) بکار می‌رود.

بیش از ۹۸٪ کالاهای تجاری جهان بر اساس اصول و قواعد سیستم هماهنگ شده طبقه‌بندی می‌شوند. این سیستم این امکان را فراهم می‌آورد تا بتوانیم به انواع مختلف کالاهای تجاری یک شماره خاص - یک کد سیستم هماهنگ شده - اختصاص دهیم. بر اساس کد سیستم هماهنگ شده می‌توان تعرفه‌های گمرکی (حقوق ورودی و ...) و محدودیت‌های مورد نیاز را بر تجارت مشخص کرد. یک تعرفه گمرکی نمایانگر میزان حقوق ورودی قابل پرداخت برای ورود یا صدور یک کالا است. محدودیت‌ها مقرراتی‌اند که کالاهای قابل یا غیر قابل ورود یا صدور و یا بدون مجوز یا دارای مجوز خاص را تعیین می‌کنند. در بعضی موارد نیز کالاهایی را که ورود یا صدور آنها ممنوع و غیر مجازند، مشخص می‌کند.

هم اکنون اغلب کشورها و اتحادیه‌های اقتصادی جهان سیستم هماهنگ شده (HS) را بکار می‌برند.

^۱ عنوان کامل سیستم هماهنگ شده عبارت است از: سیستم هماهنگ شده توصیف و کدگذاری کالا

The Harmonized Commodity Description and Coding System = Harmonized System (HS)

^۲ «نمائکلاتور» در لغت به معنی فهرست یا صورت اسامی و اژه‌ها و اصطلاحات یک علم یا یک فن است ولی بر اساس بند (الف) ماده ۱ کنوانسیون سیستم هماهنگ شده عبارت از مجموع متن شماره‌های اصلی، شماره‌های فرعی، یادداشتهای قسمت، فصل و یادداشتهای شماره‌های فرعی و همچنین قواعد عمومی می‌باشد. بنابراین، در کشور ما جدول تعرفه گمرکی که در آن شرایط ورود و مأخذهای حقوق گمرکی و سود بازرگانی (حقوق ورودی) و غیره نیز از طرف دولت به آن اضافه گردیده است، به مفهوم همان نمائکلاتور بین المللی طبقه‌بندی کالاهای تجاری سیستم هماهنگ شده (HS) است.

بیش از ۲۰۴ کشور و اتحادیه گمرکی یا اقتصادی، سیستم هماهنگ شده (HS) را به عنوان پایه و اساس تعرفه‌های گمرکی و آمار تجارت خود برگزیده‌اند که تنها تعداد ۱۳۸ کشور و اتحادیه اروپا عضویت کنوانسیون سیستم هماهنگ شده را پذیرفته‌اند و آخرین آنها کشور لیبیا می‌باشد که در ۵ تیر ۱۳۸۹ به کنوانسیون ملحق شده است که تعداد ۱۲۳ کشور و اتحادیه، نسخه ۲۰۰۷ سیستم هماهنگ شده را اجرا می‌کنند. همچنین تعداد ۵۶ کشور و ۱۰ سازمان غیر عضو یعنی جمعاً ۶۶ کشور و سازمان نیز سیستم هماهنگ شده را بدون عضویت در کنوانسیون سیستم هماهنگ شده اجرا می‌کنند (تا تاریخ ۳۰ سپتامبر ۲۰۱۰). ارقام یاد شده همچنان که کشورهای بیشتری به این کنوانسیون می‌پیوندند و یا شروع به استفاده از سیستم هماهنگ شده می‌کنند، تغییر می‌کند.^۱

ایران در ۲۸ فوریه ۱۹۹۵ به عضویت کنوانسیون سیستم هماهنگ شده پذیرفته شده است و در اول ژانویه ۱۹۹۷ آن را به اجرا درآورده است. ضمناً نسخه سیستم هماهنگ شده سال ۲۰۰۷ را در ۲۰۰۹/۱۰/۳۱ اجرا نموده است. ولی با توجه به انتشار کتاب قانون مقررات صادرات و واردات سال ۸۹ و تصویب آن از سوی هیأت دولت، عملاً سیستم هماهنگ شده سال ۲۰۰۷ را، با ۳ سال تأخیر، از اول مارچ ۲۰۱۰ یعنی اول فروردین ۸۹ به اجرا درآورده است.

غلامحسین آرام

بهار ۱۳۹۰

^۱ به فهرست کشورها، قلمروها یا اتحادیه اقتصادی یا گمرکی عضو یا غیر عضو که سیستم هماهنگ شده را بکار می‌برند مندرج در صفحه ۲۴۵ مراجعه شود.

پیشینه، ضرورتها

نمانکلاتور ژنو (The Geneva nomenclature)

رکود اقتصادی بزرگی که از ۱۹۲۹ آغاز گردید، باعث فلج شدن تجارت جهانی شد. به عنوان بخشی از تلاشهایی که برای دوباره به حرکت در آوردن تجارت از طریق همکاریهای بین المللی صورت گرفت، در ۱۹۳۱ اولین نمانکلاتور بین المللی با حمایت جامعه ملل^۱ (سلف سازمان ملل^۲) ایجاد و تدوین شد و به نام نمانکلاتور ژنو شهرت یافت. این نمانکلاتور از ۱۹۳۷ به اجرا درآمد^۳ از بسیاری جهات، این نمانکلاتور شبیه سیستم هماهنگ شده کنونی است. هدف اصلی از تدوین آن ایجاد یک استخوان بندی مشترک برای نمانکلاتورهای مورد استفاده در تجارت کشورها بود. با این حال، این نمانکلاتور نتوانست حمایت مورد انتظار را برآورده سازد و در ۱۹۴۶ همزمان با انحلال جامعه ملل و پایان جنگ جهانی دوم از کار باز ایستاد. (برای ملاحظه نمونه ای از مقررات عمومی صادرات و واردات سال ۱۳۴۳ کشور ایران و جدول تعرفه آن بر اساس نمانکلاتور ژنو به صفحه ۲۶۱ مراجعه شود).

نمانکلاتور بروکسل^۴ (بعداً نمانکلاتور شورای همکاری گمرکی CCCN)

بعد از جنگ جهانی دوم، با تحرک بیشتر تجارت جهانی، نیاز به یک نمانکلاتور بین المللی افزایش یافت. در ۱۹۴۸، با تلاش و ابتکار بودن، پادشاه بلژیک و با حمایت سازمان ملل (UN) کار در این زمینه آغاز گردید. این امر منجر به ایجاد شورای همکاری گمرکی (CCCN)^۵ شد، که در حال حاضر به سازمان جهانی گمرک^۶ (WCO) تغییر نام داده است، و یک سیستم طبقه بندی بین المللی به نام نمانکلاتور بروکسل شده است. شالوده این نمانکلاتور، همان ساختار نمانکلاتور ژنو بود. نمانکلاتور بروکسل از سال ۱۹۵۹ به اجرا درآمد^۷. در ۱۹۷۵، بر آن نام نمانکلاتور شورای همکاری گمرکی نهادند که خلاصه شده اش CCCN است. (برای ملاحظه نمونه ای از مقررات عمومی صادرات و واردات سال ۱۳۵۲ کشور ایران و جدول تعرفه آن بر اساس نمانکلاتور بروکسل (شورای همکاری گمرکی) به صفحه ۲۷۵ مراجعه شود).

^۱ The league of Nations

^۲ The United Nations=UN

^۳ این نمانکلاتور از سال ۱۳۲۰ خورشیدی (۱۹۴۲ میلادی) در ایران اجرا شد.

^۴ The Brussels Nomenclature

^۵ The Customs Co-operation Council Nomenclature=CCCN

^۶ The World Customs Organization=WCO

^۷ دولت ایران در سال ۱۳۳۷ خورشیدی (۱۹۵۹ میلادی) به عضویت نمانکلاتور بروکسل درآمد، ولی عملاً آن را از سال ۱۳۵۲ اجرا کرد.